Quick scan flora- en faunawet herontwikkeling Berchmanianum

Schillemans, M.J. en Overman, W,G.

2015.011
Rapport van het Bureau van de Zoogdiervereniging
In opdracht van Universitair Vastgoed Bedrijf Radboud Universiteit

Titel

Rapport nr.:	2015.011
Datum uitgave:	mei 2015
Status	Concept
Auteur:	Schillemans, M.J. en Overman, W.G.
Kwaliteitscontrole:	Limpens, H.J.G.A.
Productie:	**Steunstichting VZZ, in rapport vermeld als Bureau van de Zoogdiervereniging** Bezoekadres: Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen Postadres: Postbus 6531 6503 GA Nijmegen Tel.: 024 7410500 secretariaat@zoogdiervereniging.nl www.zoogdiervereniging.nl
Gegevens opdrachtgever:	Universitair Vastgoed Bedrijf Postbus 6751 6503 GG Nijmegen
Contactpersoon opdrachtgever	De heer Ferry Soetekouw

Dit rapport kan geciteerd worden als:
Schillemans, M.J. en Overman, W.G. , 2015. Quick scan Flora- en faunawet herontwikkeling Berchmanianum. . Rapport 2015.011. Bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

De Steunstichting VZZ, onderdeel van de Zoogdiervereniging, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de Zoogdiervereniging; opdrachtgever vrijwaart de Stichting VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.
Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

© Zoogdiervereniging

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 3

1.1 Probleemstelling 3

1.2 Doelstelling 4

2 Geplande werkzaamheden 5

3 Resultaten 6

3.1 Algemene beschrijving terrein 6

3.2 Reptielen, amfibieën en vissen 7

3.2.1 NDFF 7

3.2.2 Veldbezoek 7

3.3 Vaatplanten 8

3.3.1 NDFF 8

3.3.2 Veldbezoek 8

3.4 Vogels 9

3.4.1 Literatuur 9

3.4.2 Veldbezoek 10

3.5 Zoogdieren 10

3.5.1 NDFF 10

3.5.2 Veldbezoek 10

3.6 Overige soorten 12

3.6.1 Veldbezoek 12

3.7 Conclusie 12

4 Effecten op beschermde soorten 14

5 Conclusies en aanbevelingen 15

5.1 Flora- en faunawet 15

6 Literatuurlijst 18

6.1 Referenties 18

7 Bijlages 19

I) Bijlage 1: Flora- en faunawet 20

II) Plattegrond 28

1 Inleiding

Het Universitair Vastgoed Bedrijf (UVB) van de Radboud Universiteit Nijmegen ontwikkelt het gebied 'Zuidflank Campus, Heijendaal'. Daartoe zijn verschillende ecologische onderzoeken uitgevoerd. Onlangs is besloten ook het klooster Berchmanianum bij de ontwikkelingen te betrekken. De precieze aard van de werkzaamheden is nog onbekend, maar in ieder geval zal het gebruik van het gebouw worden aangepast en zullen er wijzigingen in de indeling van het omliggende terrein plaatsvinden.
Het UVB heeft het Bureau van de Zoogdiervereniging gevraagd om benodigde ecologisch vooronderzoek voor het klooster Berchmaniamum (quick scan) en omliggend terrein.

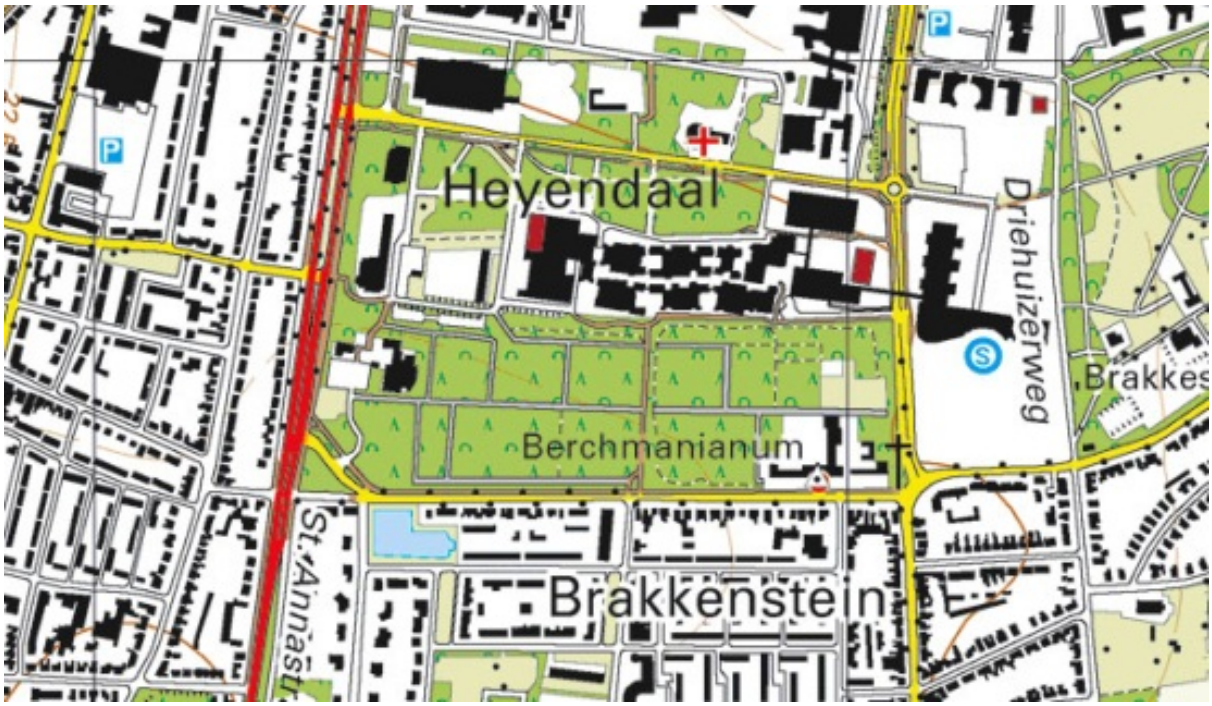

Figuur 1: Topografische kaart van het terrein van het Berchmanianum en de directe omgeving.

1.1 Probleemstelling

De geplande werkzaamheden kunnen invloed hebben op de flora en fauna die in de gebouwen en/of het bijbehorende perceel aanwezig is. Een aantal soorten van de Nederlandse flora en fauna zijn echter beschermd onder de Flora- en faunawet zie LNV, 2009 voor een overzicht van de beschermde soorten en bijlage I voor een korte uitleg). Om deze reden zal men moeten weten wat er op het terrein inclusief de gebouwen aan flora en fauna aanwezig is of kan zijn en of de geplande werkzaamheden negatieve effecten kunnen worden uitgesloten op deze soorten (quick scan).

Is dat niet het geval dan is veelal nader onderzoek naar deze soorten en de effecten noodzakelijk. Op basis van het nadere onderzoek en eventuele effecten wordt dan bepaald of overtreding van de Flora- en faunawet uitgesloten kan worden. Zo niet dan is een mitigatieplan en/of ontheffing noodzakelijk.

1.2 Doelstelling

Om snel te weten te komen met welke soorten er rekening gehouden dient te worden, wordt gebruik gemaakt van een quick scan. Daarbij wordt tijdens een kort gebiedsbezoek door een deskundige bepaald welke soorten er aanwezig kunnen zijn en van welke de aanwezigheid kan worden uitgesloten, op basis van literatuuronderzoek en expert judgement en of negatieve effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten. De huidige rapportage is deze zogeheten quick scan.

2 Geplande werkzaamheden

De precieze aard van de werkzaamheden is nog onduidelijk. De Radboud Universiteit zal het gebouw aanpassen tot academiegebouw. Verder is een verbinding gepland tussen het huidige universiteitsterrein en het Berchmanianum. Over de locatie en omvang van deze verbinding is nog geen duidelijkheid, maar mogelijk wordt dit de reeds aanwezige west-oost verbinding op het terrein.
Als uitgangpunt, voor de inschatting nu, wordt genomen dat enige bomen zullen worden gekapt, paden worden verbreed en dat verlichting zal worden geplaatst. Doordat de gebouwen en omgeving bij de Universiteit gaan horen, zullen er tevens veel meer mensen gebruik maken van het terrein (en gebouwen). Sloop van (een deel van) de gebouwen is niet aan de orde. Onderdeel van de herinrichting is een asbestsanering.

3 Resultaten

Op 20 april is door FLORON, RAVON en Bureau van de Zoogdiervereniging een bezoek gebracht aan het plangebied. Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten en is tevens gelet op de aanwezigheid van deze soorten. Daarnaast is de Nationale Database Flora en fauna geraadpleegd (NDFF).

3.1 Algemene beschrijving terrein

Het Berchmanianum is een Jezuietenklooster van begin vorig eeuw.
Het bestaat uit een groot hoofgebouw en enkele bijgebouwen. Over de hele oppervlakte van het hoofdgebouw bevindt zich een zolder. Onderdeel van het hoofdgebouw zijn een kapel en een (klokken)toren.
Het buitenterrein bestaat een dierenweide en ongeveer 7.5 hectare parkbos (zie bijlage II voor plattegrond). Het parkbos bestaat voornamelijk uit grove den, fijnspar en zomereik.

Figuur 2: Sfeerimpressie bosperceel.

Figuur 3: De oost-west georiënteerde laan met grotere bomen.

3.2 Reptielen, amfibieën en vissen

3.2.1 NDFF

Volgens de archiefgegevens van de NDFF komen in of op korte afstand van het plangebied de volgende beschermde soorten voor:
Tabel 1:Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander en Groene kikker
Beide laatstgenoemde soorten zijn in Brakkenstein waargenomen in tuinvijvers, ten zuiden van het kloosterterrein.
Tabel 2: Alpenwatersalamander
Tabel 3: geen soorten

3.2.2 Veldbezoek

Aangezien Reptielen, amfibieën en vissen geheel of gedeeltelijk zijn gebonden aan water is vooral aandacht besteed aan de in het water voorkomende soorten en de potentieel voorkomende soorten in de kloostertuin.

Niervormige, betonnen bosvijver
In de niervormige, betonnen bosvijver zijn 6 volwassen Alpenwatersalamanders aangetroffen (4 mannetjes en 1 vrouwtje) en een bijna gemetamorfoseerde larve die hier overwinterd heeft. Dat betekent dat er nog voortplanting in de vijver plaatsvindt, zij het zeer marginaal. De vijver is lek en sterk beschaduwd en grotendeels gevuld met blad, waardoor nog slechts op enkele plekken een dunne waterlaag boven het blad uitkomt. De Alpenwatersalamander is de enige soort die in dit soort verwaarloosde vijvers zich nog kan handhaven. Er groeien geen water- en overplanten in deze vijver.
Voor andere soorten (bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander) ligt er wel geschikt landhabitat rond de vijver (bos), maar is de vijver zelf niet meer geschikt voor voortplanting. Voor de sterk aan water gebonden groene kikker (bastaard- en meerkikker) is de vijver teveel beschaduwd.
Indien de vijver in ere wordt hersteld liggen er kansen voor met name Alpenwatersalamander, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

Fonteinvijver
Dit is een betonnen siervijver met een grote fontein in het midden en enkele mandjes met water en oeverplanten. In de vijver zwemmen 2 koi-karpers en een school jonge rietvoorns van ca. 25-50 exemplaren met een lengte van ca. 6 cm. Vanwege de vorm (steile wanden) en de onbegroeide oevers is de vijver ongeschikt voor amfibieën.

3.3 Vaatplanten

3.3.1 NDFF

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die binnen het plangebied en de directe omgeving (km-hokken 187-425 en 188-425) voorkomen is de NDFF geraadpleegd.
Volgens de gegevens van de NDFF komen in of op korte afstand van het plangebied de volgende beschermde plantensoorten voor:
Tabel 1: Akkerklokje, Grasklokje, Brede wespenorchis, Koningsvaren, Gewone vogelmelk en Slanke sleutelbloem
Tabel 2: Prachtklokje, Ruig klokje, Wilde marjolein, Gele helmbloem, Maretak, Stengelomvattend havikskruid, Daslook, Schubvaren, Tongvaren en Steenanjer
Een aantal van deze soorten groeit waarschijnlijk in de nabijgelegen botanische tuin van Park Brakkenstein.
Tabel 3: Geen

3.3.2 Veldbezoek

Aangezien het een eenmalig en kort gebiedsbezoek betreft, op een voor planten suboptimaal tijdstip (aanvang voorjaar), is het bezoek oriënterend van aard.

Muurplanten
Gele helmbloem, Schubvaren en Tongvaren zijn muurplanten. Tijdens het veldbezoek is specifiek gelet op het voorkomen van muurplanten. Er zijn geen

beschermde muurplanten aangetroffen. Wel bevind zich op een stenen sokkel in de noordelijke vijver een groeiplaats van Eikvaren (niet beschermd). De muren in het plangebied zijn verder niet geschikt voor muurplanten. Hun aanwezigheid binnen het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

Stinzenplanten (en andere aangeplante soorten)
Soorten als Daslook, Akkerklokje, Ruig klokje, Prachtklokje, Slanke sleutelbloem, Steenanjer, Wilde marjolein, Stengelomvattend havikskruid en Gewone vogelmelk komen in de omgeving van het plangebied niet van nature voor. Ze komen hier aangeplant in tuinen/parken voor en verwilderen vandaaruit. Bovengenoemde soorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen in het plangebied. Daslook, Slanke sleutelbloem en Gewone vogelmelk zijn in de periode van het veldbezoek goed herkenbaar, de aanwezigheid van deze soorten kan derhalve worden uitgesloten. Voor de overige soorten is het bezoektijdstip aan de vroege kant, ze zijn in deze periode alleen vegetatief te herkennen. Gezien de aard van het groen in het plangebied is de aanwezigheid van deze soorten echter niet waarschijnlijk.

Tijdens het veldbezoek zijn Koningsvaren (tabel 1) en Kleine maagdenpalm (tabel 1) waargenomen. Koningsvaren langs de rand van de noordelijke vijver en daarnaast in groenstrook langs het gebouw. Klein maagdenpalm staat als bodembedekker in het parkbos ten noorden van de noordelijke vijver. Beide soorten zijn hier aangeplant, maar handhaven zich.

Overige soorten
De licht beschermde Brede wespenorchis (tabel 1) komt algemeen voor in Nijmegen. De plant kan voorkomen in het plangebied. Het biotoop is geschikt voor deze soort. De soort is niet aangetroffen tijdens het veldbezoek, maar kan zo vroeg in het jaar nog niet herkend worden (staat nog niet boven de grond). Op basis hiervan kan de aanwezigheid niet worden uitgesloten.

Maretak (tabel 2) is in Nijmegen zeldzaam en waargenomen in het zuidwestelijke deel van km-hok 187-425. Maretak is tijdens het veldbezoek niet aangetroffen in het plangebied. Ze is in de periode van het veldbezoek goed herkenbaar, de aanwezigheid van Maretak binnen het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

Het licht beschermde Grasklokje (tabel 1) komt vrij algemeen voor in Nijmegen. Grasklokje is niet aangetroffen tijdens het veldbezoek, maar is op dit moment alleen vegetatief te herkennen. De aanwezigheid van Grasklokje, met name in in de grazige delen (gazon en hertenweide), kan derhalve niet worden uitgesloten.

3.4 Vogels

3.4.1 Literatuur

Voor de soortgroep vogels is gebruik gemaakt van de broedvogelatlas (SOVON, 2002).

3.4.2 Veldbezoek

Het parkbos biedt habitat aan voor algemene soorten van bossen en bosschages als merel, vink, (hout)duif, tjiftjaf en groenling.
Vogelsoorten van categorie 1 t/m 4
De gebouwen kunnen een functie hebben voor huismussen en gierzwaluwen. Beide soorten zijn tijdens het bezoek niet aangetroffen. Hierbij speelt de timing van het bezoek een grote rol, aangezien de meeste gierzwaluwen nog niet eens terug waren in Nederland.
In het fijnsparren-perceel was het onmogelijk om in korte tijd te bepalen of er nesten aanwezig waren. Om deze reden kan niet worden uitgesloten dat er ransuil, sperwer of buizerd broed. Tijdens het bezoek vlogen zowel een buizerd als een sperwer laag over het fijnsparren-perceel. Door de dichte boomkronen was echter niet te volgen waar deze dieren heen gingen en of ze eventueel zelfs een nest hadden.

Vogelsoorten van categorie 5
Tijdens het bezoek zijn broedende boomklevers en grote bonte specht vastgesteld. Verder is de zang gehoord van boomkruiper, koolmees en pimpelmees. Overige soorten die broedend op het terrein kunnen worden verwacht zijn bonte vliegenvanger, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, kortsnavelboomkruiper, spreeuw, zwarte kraai en zwarte roodstaart.

De buitenkant van de gebouwen is bekeken op de aanwezigheid van huiszwaluw nesten. Deze zijn niet aangetroffen, dus van de huiszwaluw kan worden uitgegaan dat deze er niet broedt.

3.5 Zoogdieren

3.5.1 NDFF

Uit de NDFF is gebleken dat de volgende beschermde soorten in de omgeving (km-hokken 187-425 en 188-425) voorkomen:
Tabel 1: egel, huisspitsmuis, mol, konijn, rosse woelmuis, bosmuis, vos, wezel, bunzing en ree
Tabel 2: eekhoorn en steenmarter
Tabel 3: Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, myotis sp. indet. en rosse vleermuis

3.5.2 Veldbezoek

Zoogdiersoorten uit tabel 1
De tijdens het veldbezoek aangetroffen zoogdiersoorten zijn egel (keutels) en vos (holen).
Verder is het te verwachten dat de volgende soorten kunnen voorkomen: aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis en wezel.

De ree die uit de NDFF data komt is in de omgeving te verwachten, maar niet op het terrein van het Berchmanianum.

Zoogdiersoorten uit tabel 2
Tijdens het veldbezoek zijn een tweetal eekhoorns aangetroffen en verder in het gebied zijn door eekhoorns afgeknaagde dennenappels gevonden. Verder is bekend dat het gebouw ten oosten van het hoofdgebouw een of meerdere steenmarters huisvest.

Zoogdiersoorten uit tabel 3
Qua landzoogdieren is geen soort uit tabel 3 aangetroffen in het gebied en het gebied is ook voor geen van deze soorten geschikt.
Tijdens het veldbezoek is ook een beoordeling gemaakt op geschiktheid voor verblijfplaatsen van vleermuizen.
In de tuin staan bomen dikker dan 30cm. op 180 cm. hoogte. Het bos bestaat overwegend uit grove den, fijnspar en zomereiken met in de ondergroei plaatselijk rododendron. In de bomen zijn scheuren en gaten geconstateerd. Daarnaast zijn gewone grootoorvleermuizen gevonden in de vogelkastjes (R. Zollinger, pers. com.)
Het voorkomen van verblijfplaatsen voor de volgende boombewonende vleermuissoorten wordt daarom niet uitgesloten[1]: baardvleermuis, ruige dwergvleermuis, brandts vleermuis, bosvleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Hierbij is vooral de centrale laan die oost-west midden door het gebied loopt van interessant.
Als foerageergebied en/of vliegroute is het buiten de hierboven genoemde soorten ook geschikt voor laatvlieger, tweekleurige vleermuis, kleine dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis.
Ten slotte zal nog een gedetailleerdere beoordeling plaatsvinden van de geschiktheid van de gebouwen voor gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals baardvleermuis laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone dwergvleermuis kleine dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Het voorkomen van verblijfplaatsen in de bebouwing voor deze soorten kan op voorhand niet worden uitgesloten.

[1] Het voorkomen van verblijfplaatsen van bandt's vleermuis en bosvleermuis is niet heel waarschijnlijk, maar kan niet geheel worden uitgesloten op bais van enkel habitateigenschappen.

Tabel 1 Overzicht van soort x functie voor vleermuizen. Ja = mogelijk aanwezig, niet uit te sluiten, nee=wordt niet verwacht, uit te sluiten.

	Kraam-verblijfplaats	Winter-verblijfplaats	Zomer-verblijfplaats	Paar-verblijfplaats	Foera-geer-gebied	Vlieg-route
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ruige dwergvleermuis	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kleine dwergvleermuis	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Laatvlieger	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Gewone grootoor-vleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Twee kleurige vleermuis	Ja	Nvt	Ja	Ja	Ja	Ja
Bosvleermuis	Nee	Nee	Ja	ja	Ja	Ja
Rosse vleermuis	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Franjestaart	Ja	Ja[1]	Ja	Ja	Ja	Ja
Brandt 's vleermuis	Ja	Ja[1]	Ja	Ja	Ja	Ja
Baardvleermuis	Ja	Ja[1]	Ja	Ja	Ja	Ja
Watervleermuis	Nee	Ja[1]	Ja	Ja	Ja	Ja
Meervleermuis	Nee	Ja[1]	Nee	Ja	Nee	Nee

[1]De kelder is nog niet geïnspecteerd, daarom wordt overwintering van vleermuizen niet uitgesloten

3.6 Overige soorten

3.6.1 Veldbezoek

Natuurlijk, schoon en helder water ontbreekt. Soortenrijke kruidenvegetaties ontbreken en het aanwezige grasland is zeer intensief onderhouden.

Verblijfplaatsen of belangrijke foerageergebieden voor overige soorten zoals verschillende beschermde dagvlinders, platte schijfhoorn, rivierkreeft, verschillende libellen en verschillende kevers worden uitgesloten op basis van afwezig geschikt habitat.

3.7 Conclusie

De tuin en de gebouwen vormen een geschikt biotoop voor een aantal beschermde soorten. Het voorkomen daarvan kan niet worden uitgesloten. Tabel 2 geeft een overzicht. Een aantal soorten zijn ook daadwerkelijk waargenomen.

Onderstaand wordt de lijst gegeven met waargenomen en te verwachten soorten per beschermingscategorie in de Flora- en faunawet.

Tabel 2: Beschermde soorten waarvan het voorkomen niet kan worden uitgesloten, dan wel die zijn waargenomen.

Beschermings-regime Flora- en faunawet	Soort
Tabel 1	koningsvaren, kleine maagdenpalm, brede wespenorchis, aardmuis, bosmuis, bosmuis, bunzing, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, hermelijn, huisspitsmuis, mol, rosse woelmuis, veldmuis, vos en wezel
Tabel 2	alpenwatersalamander, eekhoorn en steenmarter
Tabel 3	bosvleermuis, brandt's vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis
Vogelsoorten cat 1-4	Huismus (cat. 2), gierzwaluw (cat. 2), buizerd (cat. 4), ransuil (cat. 4) en sperwer (cat. 4)
Vogelsoorten cat 5	bonte vliegenvanger, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, kortsnavelboomkruiper, spreeuw, zwarte kraai en zwarte roodstaart

4 Effecten op beschermde soorten

Aangezien de werkzaamheden die gaan gebeuren nog niet duidelijk zijn en het onderzoek een quick scan betreft, kan geen gedetailleerde beoordeling worden gemaakt van de impact die de werkzaamheden en het resultaat van de werkzaamheden hebben op beschermde soorten.

Voor tabel 1-soorten geldt een algemene vrijstelling op de Flora- en faunawet, bij ruimtelijke ontwikkelingen. Effecten op deze soorten worden daarom ook niet verder behandeld.

Kap van bomen en meer (of een verandering in de) verlichting kunnen een effect hebben op boombewonende vleermuissoorten (allen tabel 3), zoals de gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, franjestaart, baard- en brandt's vleermuis, bosvleermuis en watervleermuis. Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied kunnen worden aangetast. Ook nesten van eekhoorn (tabel 2) kunnen beschadigd worden. Een verandering in het gebruik van de tuin en bebouwing kan mogelijk voor de steenmarter (tabel 2) negatieve gevolgen hebben.

Tevens kunnen jaarrond beschermde nesten van sperwer, buizerd en ransuil worden vernietigd (allen tabel 3). Wanneer de omvang van de werkzaamheden in meer detail bekend is kan bepaald worden of er sprake is van zwaarwegende of ecologische omstandigheden waardoor ook de nesten van de categorie vijf soorten als jaarrond beschermd dienen te worden beschouwd.

Drooglegging van de bosvijver heeft een negatief effect op de alpenwatersalamander (tabel 2). Voor de bovengenoemde soorten betekenen de voorgenomen ontwikkelingen een mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet.

Bij de herinrichting van het hoofdgebouwen en bijgebouwen kunnen negatieve effecten op de huismus, gierzwaluw en de gebouwbewonende vleermuizen (gewone, ruige en kleine dwergvleermuis, brandt's vleermuis, baardvleermuis, tweekleurige vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis) niet worden uitgesloten.

Wanneer de werkzaamheden conform een goedgekeurde Flora- en faunawet gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen, worden uitgevoerd behoeft geen aparte ontheffing te worden aangevraagd voor de tabel 2-soorten.
Voorde tabel 3-soorten kan een gedragscode niet worden gehanteerd.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Flora- en faunawet

Het buitengebied (parkbos) en de gebouwen bieden habitat voor een aantal onder de Flora- en faunawet beschermde soorten.

Voor tabel 1-soorten geldt een algemene vrijstelling op de Flora- en faunawet, bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit zorgplicht is aan te bevelen om in het bloeiseizoen (juni-juli) van verschillende mogelijk voorkomende tabel1-plantensoorten onderzoek te doen en de groeilocaties van deze soorten vast te leggen. Mogelijk kunnen deze locaties worden ontzien bij de verdere ontwikkeling van het terrein. Voor de verschillende tabel 1-diersoorten dient bij de uitvoering rekening te worden gehouden (bijvoorbeeld in een ecologisch werkplan), maar is nader onderzoek niet noodzakelijk. Het zijn mobiele soorten waardoor effecten relatief eenvoudig vermeden kunnen worden.

Voor de tabel 2-soort alpenwatersalamander is het voortplantingshabitat bekend. Nader onderzoek is daarom niet noodzakelijk. Bij de uitvoering en planning van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van de alpenwatersalamander. Herstel van de bosvijver zou kunnen bijdragen aan de uitstraling van het gebied en tevens effecten op de alpenwatersalamander kunnen voorkomen.

Voor de tabel 2-soorten **eekhoorn en steenmarter** is de aanwezigheid bekend, maar waar de nesten van de eekhoorn zich bevinden in relatie tot de geplande werkzaamheden is niet bekend. Ook is niet bekend of het een kraamverblijf van de steenmarter betreft. Beide zaken zijn van belang voor de verdere bepaling van eventuele effecten op beide soorten. **Nader onderzoek is daarom noodzakelijk.** Nader onderzoek naar de nesten van eekhoorn vindt plaats in december-maart en voor de steenmarter is de periode aril-mei het meest geschikt.

Nadat bekend waar zich de verblijfplaatsen bevinden en welke functies zij hebben, kunnen negatieve effecten worden vermeden door gebruik te maken va een door het ministerie van EZ geaccordeerde gedragscode. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is dan voor de tabel 2-soorten niet noodzakelijk.

Voor de **vogelsoorten buizerd, sperwer en ransuil** dienen eventuele nesten bekend zijn in relatie tot de geplande (kap)werkzaamheden. Ook zijn de locaties van belang in relatie tot de verwachtte toename van het gebruik van het gebied om zo te kunnen bepalen of er sprake zal zijn van verstoring. **Nader onderzoek is daarom noodzakelijk.**Nader onderzoek aan deze soorten vindt plaats tussen maart en augustus.
Voor de vogelsoorten **huismus en gierzwaluw** dient de aan- dan afwezigheid van nesten met zekerheid te worden bepaald. Herontwikkeling en veranderd

gebruik van de gebouwen kan een negatief effect betekenen voor deze soorten. **Nader onderzoek is daarom noodzakelijk.** Nader onderzoek aan deze soorten vindt plaats tussen maart en augustus.

Voor de verschillende **boombewonende vleermuissoorten** dient de aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen, vliegroutes en belangrijke foerageergebieden met zekerheid te worden bepaald. Kap van bomen, aanpassing van de paden structuur, verandering van gebruik van het parkbos en eventuele verlichting kunnen allen negatieve effecten hebben op deze soorten. **Nader onderzoek is noodzakelijk.**

Het hoofdgebouw én de andere gebouwen kunnen voor de **gebouwbewonende vleermuissoorten** van belang zijn als verblijfplaats en het parkbos als belangrijk foerageergebied en vliegroute. De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen, vliegroutes en belangrijke foerageergebieden dient met zekerheid te worden bepaald. Kap van bomen, aanpassing van de paden structuur, verandering van gebruik van het parkbos, herinrichting en veranderd gebruik van de gebouwen en eventuele verlichting kunnen allen negatieve effecten hebben op deze soorten. **Nader onderzoek is noodzakelijk (Limpens 2002-2006, 2006 en Limpens et al, 2009).** Onderzoek naar de mogelijke vleermuisfuncties (zie tabel 2) vindt plaats van mei tot en met februari.

Wanneer de functies van het gebied voor de tabel 3-soorten met zekerheid zijn vastgesteld, dienen eventuele negatieve effecten te worden voorkomen (mitigatieplan). Is dit niet mogelijk dan dienen effecten te worden gecompenseerd (compensatieplan). Hiervoor is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.
Een mitigatieplan kan worden goedgekeurd door het ministerie van EZ in de vorm van een besluit op een ontheffingsaanvraag.

Tabel 3 geeft een overzicht van de noodzakelijke vervolgonderzoeken en de periodes waarin dergelijk onderzoek dient plaats te vinden.

Tabel 3: Overzicht noodzakelijk vervolgonderzoek

Soort of soortgroep	Kraam-verblijf of Nesten	Winter-verblijf	Paar-verblijf	Zomer-verblijf	Foerageer-gebied	Vlieg-route	Onderzoeks-periode
Vleermuizen[1]	X	X	X	X	X	X	Mei-februari
Vogels (buizerd, ransuil, sperwer)	X						Februari-augustus
Vogels (huismus, gierzwaluw)	X						Maart-augustus
Eekhoorn	X						December-maart
Steenmarter	X	X		X			April-mei

[1] Het betreft hier een grote groep van soorten. Het precieze onderzoek (aantal bezoeken en tijdstippen in de nacht en periodes van bezoeken) is soortafhankelijk.

6 Literatuurlijst

6.1 Referenties

Limpens, H.J.G.A., 2002 - 2006. Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "'vleermuizen en planologie". Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming / Eco Consult & Project Management. 48 pp.

Limpens, H.J.G.A., 2006. Syllabus Cursus Vleermuizen en Planologie. Zoogdiervereniging VZZ / Eco Consult & Project Management. 76 pp.

Limpens, H.J.G.A., J. Regelink & R. Koelman 2009. Syllabus Hernieuwde Cursus Vleermuizen en Planologie. Zoogdiervereniging. 107 pp.

LNV, 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis; KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland

7 Bijlages

Bijlage I: Korte uitleg Flora- en faunawet
Bijlage II: Plattegrond

I) Bijlage 1: Flora- en faunawet

Flora- en faunawet
De Flora- en faunawet beschermt een aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten, waaronder veel zoogdieren. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het Ministerie van Economische Zaken. De beschermde dier- en plantensoorten zijn in verschillende mate beschermd. Soorten zijn geplaatst in drie tabellen, met elk een eigen beschermings- en ontheffingsregime:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn **alle** broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met verbodsbepalingen. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen of het anders uitvoeren van werkzaamheden. Is dit niet mogelijk, dan is het een ontheffing van het Ministerie van EZ noodzakelijk. Een ontheffing dient dan in het bezit te zijn **voorafgaand** aan de start van de uitvoeringsfase.

De belangrijkste artikelen van de Flora- faunawet zijn:
Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EZ goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde Flora- en faunawet gedragscode.
Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen.
Wanneer maatregelen **compleet en vooraf** effecten **voorkomen** is sprake van ‘mitigatie’.

Een mitigatieplan kan goedgekeurd worden door het Ministerie van EZ in de vorm van een zogenaamde positieve afwijzing van de ontheffingsaanvraag ('positieve' afwijzing, omdat van overtreding van de Flora- en faunawet immers geen sprake is en dus een ontheffing niet hoeft –en dus ook niet kan- worden afgegeven).
Wanneer maatregelen effecten **wegnemen** nadat zij wel eerst zijn opgetreden dan is sprake van 'compensatie'. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect) en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Onderstaande figuur geeft een stroomschema dat bevoegd gezag hanteert bij de beoordeling of een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

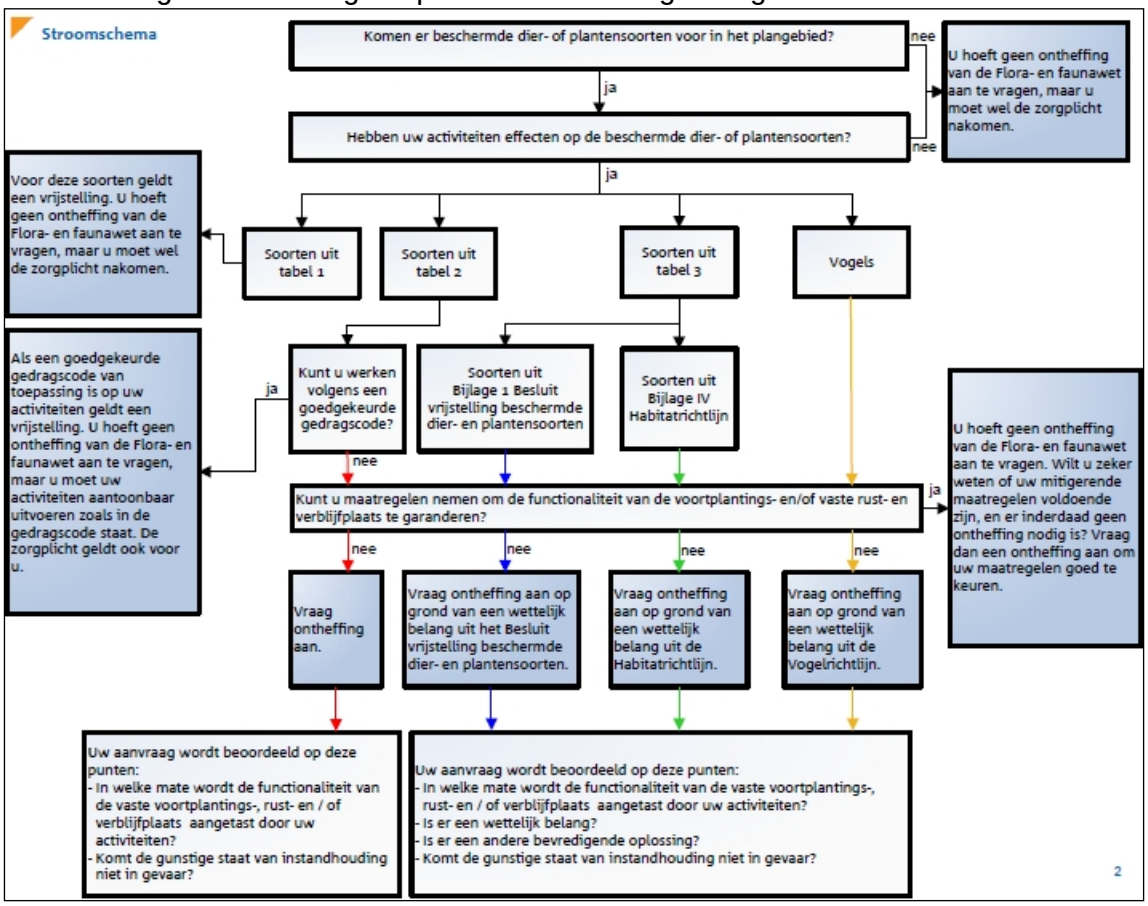

Figuur 4: Stroomschema Flora- en faunawet. Uit: LNV, 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)
Deze algemene soorten mogen verstoord worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Activiteiten die vallen onder 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling' zijn toegestaan, onder voorwaarden, zonder ontheffing, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is echter ook voor deze soorten van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)
Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (eventueel

goedgekeurd door het Ministerie van EZ via een ontheffingsaanvraag) zodat overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient én er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort. De effecten worden daarbij op regionaal populatieniveau beschouwd. Wanneer de gunstige staat van instandhouding van de soort wél in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EZ geaccordeerde gedragscode waardoor effecten worden geminimaliseerd geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)
Ook voor tabel 3-soorten kan het Ministerie van EZ eveneens een mitigatieplan goedkeuren (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) als daarmee overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort[2].

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (zoals waterspitsmuis, das, boommarter, veldspitsmuis, gewone zeehond en eikelmuis), kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
b) *Bescherming van flora en fauna*
c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
i) *Bestendig gebruik*
j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn (zoals alle vleermuissoorten, bever, wilde kat, lynx, otter, hazelmuis, wolf, hamster, bruinvis, gewone dolfijn, tuimelaar, witsnuitdolfijn, witflankdolfijjn en de noordse woelmuis) geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt

[2] De tabel 3-soorten bestaan uit twee categorieën; Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

indien er geen alternatief beschikbaar is én op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels in de Flora- en faunawet zijn beschermd via de Europese Vogelrichtlijn, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode kunnen niet worden verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden’ dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk)
4. *Nesten* van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is

gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, groene specht en torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd.
De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht.

Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

a) *- Volksgezondheid of openbare veiligheid*
   - Veiligheid van het luchtverkeer
   - Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren
   - Bescherming van flora en fauna
b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht
In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1). Letterlijk: “Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs

kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken”. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

II) Plattegrond

Radboud Universiteit Nijmegen

UNIVERSITAIR VASTGOED BEDRIJF, INFRASTRUCTUUR

project:	Berchmanianum topografie situatie maart 2015
omschrijving:	

datum:	27 mrt 2015
bijgewerkt:	
getekend:	T.B.
formaat:	1:1000 (A3)
projectleider:	UVB Beheer
tekeningnummer:	
bestand:	